

**A KÚRIA**  
**mint felülvizsgálati bíróság**

*Pfv.I.20.335/2015/3.szám*

*A Kúria a Makay Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Makay Péter ügyvéd) által képviselt felperesnek a dr. Egyed István ügyvéd által képviselt alperes ellen végrehajtandó követelés megszűnésének megállapítása iránt a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróságnál 15.P.XXI.23.435/2013. számon folytatott és másodfokon a Fővárosi Törvényszék 47.Pf.635.135/2014/3. számú ítéletével befejezett perében, az említett számú jogerős ítélet ellen a felperes által benyújtott kérelem folytán - tárgyaláson - meghozta az alábbi*

*ítéletet:*

*A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.*

*A le nem rótt 70.000 (Hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.*

*Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.*

**Indokolás**

*A felperes 2004. december 21-én két tanú előtt, ügyvéd által is ellenjegyzett okiratba, majd 2005. január 13-án közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot írt alá: elismerte, hogy kölcsön jogcímén 11 millió forinttal és járulékaival tartozik az alperesnek, amelyet legkésőbb 2005. március 31-ig visszafizet a részére. Az alperes 2010. március 12-i kérelmére a bíróság 2010. március 18-án végrehajtási záradékkal látta el a közjegyzői okiratot.*

*A felperes 2013. április 12-én közjegyzői okiratba foglaltan visszavonta a tartozáselismerő nyilatkozatát.*

*A felperes - 2013. szeptember 29-én előterjesztett - keresetében annak megállapítását kérte, hogy a végrehajtandó követelés a tartozáselismerő nyilatkozat visszavonása következtében megszűnt. Álláspontja szerint választhat a végrehajtás megszüntetésére irányuló per és a végrehajtandó követelés megszűnésének megállapítása iránti per megindítása között, attól függően, hogy melyik jogi eszköz szolgálja hatékonyabban jogainak védelmét.*

*Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Előadta, hogy egy korábbi végrehajtás megszüntetése iránt perben a*

bíróság jogerős ítéletével elutasította a felperes keresetét, a jogerős ítéletet a Kúria Pfv.I.20.413/2012/7. számú ítéletével hatályában fenntartotta. Álláspontja szerint a felperes nem vonhatta vissza egyoldalúan a tartozáselismerő nyilatkozatot, a visszavonás nem érinti a követelés fennállását és annak végrehajtását.

Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet, a felperes fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság pedig - helyes ténybeli és jogi indokai alapján - helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. A bíróságok azzal indokolták ítéletüket, hogy a felperes nem indíthat megállapítási pert arra tekintettel, hogy a megállapítási perben hozott ítélettel mint okirattal valószínűsítse: a végrehajtandó követelés a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 41.§ (1) bekezdése szerint megszűnt. Az adott esetben hiányzik a megállapítási kereset indításának egyik feltétele: a jogvédelem szükségessége, mert a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvására a végrehajtás megszüntetése iránti per szolgál.

A jogerős ítélet ellen - hatályon kívül helyezése, elsődlegesen a keresetnek helyt adó határozat meghozatala, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítása végett - a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.

Érvelése szerint a perben eljáró bíróságok megszorító módon értelmezték a Pp.123.§-án alapuló megállapítási kereset egyik feltételét, a jogvédelem szükségességét, a másik feltételét, a teljesítés követelésének kizártságát pedig tévesen.

A Pp.123.§-a szerinti „teljesítés követelése” fordulat a marasztalási kereset lehetőségének esetén zárja ki a megállapítási kereset indítását, a végrehajtás megszüntetése iránti kereset viszont nem marasztalási, hanem jogalakítási kereset. A megállapítási kereset előterjesztésének helye van akkor, ha a felperes a jogainak megóvása érdekében egyébként jogalakítási keresetet is előterjeszthetne, hiszen a Pp.123.§-a nem tartalmazza a jogalakítási keresetet, mint a megállapítási kereset előterjesztését kizáró feltételt. Ezzel összefüggésben hivatkozott a BH2007.154. számon közzétett eseti döntésben foglaltakra.

További érvelése szerint a bíróság „csak a jogalkotó által kifejezetten szabályozott mértékben” vonhatja el a felperesnek azt a jogát, hogy választhasson a rendelkezésére álló jogérvényesítési lehetőségek közül; az adott esetben jogszabály kizáró rendelkezésének hiányában joga volt ahhoz, hogy megállapítási pert indítson.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A Pp.270.§ (2) bekezdésében és a 275.§ (3) bekezdésében foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

Az adott esetben a jogerős ítéleti döntés nem jogszabálysértő, a Kúria egyetért annak helytálló indokaival is, azokat megismételni nem kívánja, csupán a felülvizsgálati kérelembe foglalt érvelés kapcsán mutat rá az alábbiakra:

A kereset tartalma a felperes határozott kérelme arra vonatkozóan, hogy milyen jogvédelmet kíván a bíróságtól; eszerint szokás különbséget tenni a kereset különböző fajtái: a marasztalási, a megállapítási és a jogalakítási vagy konstitutív kereset között.

Marasztalásra irányul a kereset akkor, ha a felperes azzal a kérelemmel fordul a bírósághoz, hogy az alperest valamilyen szolgáltatásra, valaminek a tevésére, tűrésére vagy valamiért helytállásra kötelezze.

A megállapításra irányuló keresetben a felperes valamely jog vagy jogviszony fennállásának (pozitív megállapítási kereset) vagy fenn nem állásának (negatív megállapítási kereset) a megállapítását kéri a bíróságtól.

A jogalakítási kereset a felek között jogviszony létrehozására (pl. előszerződés alapján a szerződés létrehozására), megszüntetésére (pl. házasság felbontása, közös tulajdon megszüntetése), vagy módosítására (pl. a szerződés módosítása a körülmények változása miatt) irányul. A jogalakítási keresetnek a jogviszonyra gyakorolt hatásával magyarázható az, hogy jogalakítás iránt csak akkor indítható kereset, ha azt a törvény vagy más jogszabály kifejezetten megengedi.

A Pp.123.§-a szerint megállapításra irányuló „egyéb” keresetnek akkor van helye, ha a kért megállapítás egyrészt a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, másrészt a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. Az idézett rendelkezés szövegezéséből kitűnően a megállapítási kereset indításának feltételei konjunktívak, tehát bármelyik hiányzik, nem indítható megállapítási kereset.

Az adott esetben a felperes a jogviszony természeténél fogva valóban nem követelhet teljesítést, azonban a Pp.123.§-ának megfelelő megállapítási kereset előterjesztésének akadályát a jogvédelem szükségességének, mint perindítási feltételnek a hiánya jelenti.

A megállapításra irányuló keresetben a felperes valamely jog vagy jogviszony fennállásának vagy „fenn nem állásának” a megállapítását

kérheti, amelyből kiindulva elvben negatív megállapítási kereset indítható a végrehajtás joga hiányának a megállapítása iránt is. A végrehajtás elrendelését megelőzően végrehajtás megszüntetési keresetnek nincs helye, ezért ebben az időszakban szükséges lehet az adós (kötelezett) számára, hogy jogvédelmét negatív megállapítási kereset indításával biztosítsa. A végrehajtás elrendelését követően azonban - mindaddig, amíg a végrehajtás folyamatban van - az adós (kötelezett) speciális jogvédelmi eszközként a végrehajtás megszüntetési per megindítását veheti igénybe. E lehetőség miatt ekkor már hiányzik a negatív megállapításhoz fűződő érdek, éppen úgy, mint ahogyan hiányzik a pozitív megállapítási érdek akkor, ha van mód teljesítési (marasztalási) per indítására. Mindaddig, amíg a felperesnek lehetősége (jogosultsága) van a végrehajtás megszüntetése iránti per indítására, jogvédelme érdekében nem szükséges a megállapítás iránti keresetindítás, akkor indokolt az „egyéb” megállapítási kereset előterjesztése, ha a jogvédelem másként nem érhető el.

Rámutat a Kúria arra is, hogy a Pp.123.§-ában foglalt előírások megalkotásával a jogalkotó pergazdaságossági célokat is szolgálni kívánt, viszont ha más, hatékonyabb módon elérhető a jogvédelem, akkor a pergazdaságosság szempontjai éppen azt kívánják: a felperes ne megállapítási keresetet terjesszen elő, hanem vegye igénybe a hatékonyabb, esetleg végleges megoldást kínáló jogvédelmi eszközt. A hatékonyabb jogvédelmet biztosító eszköz az adott esetben a végrehajtás megszüntetése iránti kereset indítása volt, figyelemmel arra, hogy a bíróság 2010. március 18-án elrendelte végrehajtást, így 2013. november 29-én, a jelen pert megindító megállapítási kereset benyújtásakor a végrehajtás folyamatban volt.

Minthogy a végrehajtás megszüntetési pert csak a végrehajtás elrendelésétől annak befejezéséig lehet megindítani és folytatni, kérdésként merül fel, hogy a végrehajtás elrendelése előtt indított negatív megállapítási perben a felperes utóbb a végrehajtás megszüntetésének kérelmezésére áttérhet-e. A Kúria megítélése szerint ennek nincsen akadálya, a kereset a Pp. keresetváltoztatásra irányadó szabályai szerint változtatható, azonban figyelemmel kell lenni arra is, hogy a Pp.367.§-ának a kizárólagos illetékességre vonatkozó rendelkezése ne jelentsen perjogi akadályt.

A felülvizsgálati kérelemben említett (a BH2007. 154. számon közzétett) eseti döntés kapcsán rámutat a Kúria: az eseti döntés alapjául szolgáló tényállás szerint szerződéses jogviszony hiányában a felperes nem igényelhetett teljesítést az alperesektől, így jogainak megóvása érdekében nem volt hatékonyabb eszköz számára, mint a megállapítási kereset.

Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp.275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp.270.§ (1) bekezdése értelmében alkalmazásra kerülő Pp.78.§ (1) bekezdése szerint az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperes viseli a saját felülvizsgálati költségét. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, ezért megtérítést igénylő felülvizsgálati költsége nem merült fel.

A felperes személyes költségmentessége miatt a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (Kmr.) 13.§ (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a 14.§-ban foglaltak alapján az állam viseli.

Budapest, 2015. október 21.

*dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, Pummerné dr. Boruzs Mariann s.k. bíró*